

Regeringskansliet
Socialdepartementet
103 33 Stockholm

Remissyttrande över betänkandet SOU 2022:70 En uppväxt fri från våld (S2023/00244)

Stockholms tingsrätt har, utifrån de aspekter som tingsrätten har att beakta, nedanstående synpunkter avseende utredningens förslag att barns rättigheter i brottmålsprocessen ska tillgodoses. I övrigt har tingsrätten inga synpunkter på förslagen.

Förstärkning av kompetenskravet för särskilda företrädare för barn och målsägandebiträden

Utredningen föreslår att det införs ett förstärkt kompetenskrav för särskilda företrädare för barn och målsägandebiträden avseende särskilt förvärvade kunskaper och erfarenheter om våldsutsatthet och barnets rättigheter. Att de som förordnas för dessa uppdrag har hög kompetensnivå och erfarenhet för uppdraget är viktigt både för barnet och domstolen.

Utredningen föreslår att kunskaperna och erfarenheterna bör intygas till domstolen innan ett eventuellt förordnande kan ges. Det framgår dock inte hur detta är tänkt att fungera i praktiken. Om advokater och biträdande jurister själva ska intyga att de har viss kunskap är tingsrätten tveksam till om den föreslagna förstärkningen av kompetenskravet kommer att leda till den ökade kompetensnivå som utredningen eftersträvar. Om det i stället ska införas centraliserade krav, såsom viss genomförd utbildning eller viss närmare preciserad erfarenhet, behöver det utredas närmare vilket organ som ska fastställa respektive följa upp dessa krav. Enligt tingsrätten bör det i så fall vara fråga om ett annat organ än domstolarna.

Oavsett hur intygandet ska ske är det viktigt att det är enkelt för domstolarna att kontrollera om kompetenskravet är uppfyllt. Tingsrätterna fattar varje dag ett mycket stort antal beslut i frågor om förordnanden av offentliga försvarare, målsägandebiträden och särskilda företrädare för barn m.m. Besluten ska fattas skyndsamt. För att dessa beslut ska bli korrekta och enhetliga utan att ta upp en alltför stor del av domstolarnas resurser är det viktigt att det är möjligt att snabbt och enkelt kunna ta ställning till om kompetenskraven är uppfyllda för ett uppdrag. Hur detta ska gå till bör därför analyseras innan det beslutas om ändringar av kompetenskrav och hur dessa ska intygas.

Tidsfrist för brottmål där målsäganden är barn

Utredningen anser att det finns tungt vägande skäl att införa en särskild tidsfrist i brottmål när målsäganden är barn, på liknande sätt som för mål med unga lagöverträdare. Tingsrätten instämmer att det i sig finns flera fördelar med att mål med unga parter handläggs skyndsamt. Om lagstiftaren anger fler måltyper som ska handläggas med förtur och därmed avgöras av domstol inom korta tidsfrister får det emellertid konsekvenser för domstolens handläggning av övriga mål och ärenden. Tingsrätten ser redan idag en ökning av antalet brottmål som ska handläggas med förtur. Domstolarna bör därför tillförsäkras resurser för att kunna avgöra fler mål med korta tidsfrister om förslaget genomförs.

Kvalitén på barnförhör

Utredningen har uppmärksammat att kvalitén på barnförhör är ojämn och emellanåt bristfällig. Tingsrätten delar den uppfattningen samt ställer sig positiv till utredningens förslag om att utvärdera den metod som används vid barnförhör och säkerställa att de som är involverade i barnförhör har erforderlig kompetens.

Utbildningsinsatser om våldsutsatthet och barnets rättigheter

Utredningen föreslår att Brottsoffermyndigheten och Domstolsverket ges i uppdrag att i samarbete med Barnombudsmannen genomföra utbildningsinsatser om att vara barn och våldsutsatt och barnets rättigheter enligt barnkonventionen som riktar sig mot rättsväsendets aktörer (inklusive nämndemän) och biträdande jurister/advokater. Tingsrätten anser, av principiella skäl, att utbildning som riktar sig till domare, inklusive nämndemän, bör tas fram och genomföras av Domstolsverket genom Domstolsakademien ensamt. Detta är viktigt för att garantera domarnas oberoende, men även för att parter och allmänhet ska uppfatta att domaren är opartisk i sitt dömmande.

Detta yttrande har beslutats av chefsrådmannen Magdalena Hägg Bergvall, rådmännen Daniel Samnerud och Elin Awerstedt samt adjungerade rådet Niklas Berntorp (föredragande).

Magdalena Hägg Bergvall

Niklas Berntorp